

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v exekučnej veci oprávnenej **JUDr. D. V.**, advokátky so sídlom v B., proti povinnému **K., spol. s r. o.**, so sídlom v B., zastúpeného JUDr. M. K., advokátom v B., **pre 75 795,50 Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 3 Er 785/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica z 15. decembra 2006 sp. zn. 3 Er 785/2006, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica z 15. decembra 2006 č.k. 3 Er 785/2006-65 **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Banská Bystrica uznesením z 15. decembra 2006 č. k. 3 Er 785/2006 – 65 zamietol námietky povinného vznesené proti exekúcii vedenej súdnou exekútorkou JUDr. A. B., so sídlom Exekútorského úradu v B., pod sp. zn. EX 85/06 na základe poverenia Okresného súdu Banská Bystrica č. X. zo dňa 16. 5. 2006. Uviedol, že oprávnená podala (10. 5. 2006) proti povinnému návrh na vykonanie exekúcie pre vymoženie pohľadávky 75 795,50 Sk (trovy právneho zastúpenia) na základe vykonateľného rozhodnutia – rozsudku Okresného súdu Banská Bystrica, č. k. 9 C 135/04, právoplatného 12. 1. 2006 (v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. 11. 2005 sp. zn. 16 Co 303/2005). Poverením č. X. zo 16. 5. 2006 Okresný súd Banská Bystrica poveril vykonaním exekúcie súdnu exekútorku JUDr. A. B. (Exekútorský úrad B.). Po doručení upovedomenia o začatí exekúcie podal povinný proti exekúcii námietky z dôvodu zániku pohľadávky oprávnenej (ktorej bola pohľadávka na náhradu trov konania postúpená L. P.) pred začatím exekučného

konania započítaním jeho pohľadávky titulom bezdôvodného obohatenia plnením z právneho dôvodu, ktorý neskôr odpadol (odstúpenie od kúpnej zmluvy, na základe ktorej povinný plnil, bolo určené za platné). Započítanie vzájomných pohľadávok adresoval povinný 18. 1. 2006 L. P. a jej právnej zástupkyňi JUDr. D. V., ale účinne bolo doručené len JUDr. D. V. z dôvodu, že L. P. zmenila pobyt. Povinný nepredložil žiadny dôkaz, že by L. P. vyzval na vydanie bezdôvodného obohatenia, preto mal za to, že pohľadávka sa nestala zročnou, z ktorého dôvodu nemohla byť jednostranne voči nej započítaná. L. P. 23. 1. 2006 oznámila povinnému postúpenie pohľadávky voči nemu, ktorej nadobúdateľom sa stala JUDr. D. V. (oprávnená). Aj keď povinný listom z 25. 1. 2006 doručeným JUDr. V. 27. 1. 2006 voči nej jednostranne započítal svoju pohľadávku k započítaniu nemohlo dôjsť z dôvodu, že jednostranne nemožno započítať nesplattnú pohľadávku voči splattnej pohľadávke. Nesplattná pohľadávka môže byť voči splattnej pohľadávke započítaná len dohodou účastníkov. Pohľadávka povinného (na vydanie bezdôvodného obohatenia) sa nestala splattnou, resp. mohla sa stať splattnou až 28. 1. 2006 (deň po doručení jednostranného započítania JUDr. V.). Potom k zániku pohľadávky oprávnenej nedošlo. Za neopodstatnenú považoval aj námietku povinného týkajúcu sa aktívnej legitímácie oprávnenej, pretože vymáha pohľadávku vo vlastnom mene, keď jej bola postúpená zmluvou o postúpení pohľadávky z 12. 1. 2006.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal na základe podnetu povinného mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Žiadal jeho zrušenie a vrátenie veci okresnému súdu na ďalšie konanie. Uviedol, že okresný súd pri rozhodovaní o námietke povinného proti exekúcii vec nesprávne právne posúdil, keď vyslovil, že k jednostrannému započítaniu a teda k zániku pohľadávky oprávnenej nedošlo. Právny úkon započítania urobil povinný listom z 18. 1. 2006, ktorého doručenie L. P. úspešné nebolo. JUDr. D. V., ako jej právnej zástupkyňi, bolo započítanie zaslané 19. 1. 2006 faxom a 20. 1. 2006 aj doručené. V uvedenom čase mohol povinný plniť len L. P., resp. jej splnomocnenej zástupkyňi (§ 526 ods. 1 Občianskeho zákonníka), ktorá ho aj na úhradu trov konania (v mene klientov) vyzvala, nakoľko oznámenie o postúpení pohľadávky (JUDr. D. V.) mu bolo doručené až 23. 1. 2006, prečo nemal v čase započítania o postúpení pohľadávky vedomosť. Skutočnosť, že povinný mal voči L. P. pohľadávku (zaplatil časť kúpnej ceny) preukázal uvedenými dokladmi, čo táto ani nenamietala. Odstúpením sa kúpna zmluva od začiatku zrušuje a každý z účastníkov je synalagmaticky povinný druhému vrátiť čo podľa nej

dostal a vzájomné pohľadávky sa tak stávajú splatnými na základe zákona. Právna úprava bezdôvodného obohatenia je užšia ako právna úprava zodpovednostných záväzkov. Vzájomná povinnosť účastníkov zrušenej zmluvy na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniká na základe zákona a nie je viazaná na splnenie akýchkoľvek subjektívnych predpokladov, a teda ani na použitie výzvy podľa § 563 Občianskeho zákonníka. Túto povinnosť danú právnou úpravou bezdôvodného obohatenia má každý, kto sa na úkor druhého obohatil. Preto právny názor okresného súdu vyslovený v napadnutom uznesení, podľa ktorého pohľadávku povinného započítať nemožno z dôvodu, že sa nestala splatnou, pretože povinný nepredložil žiadny dôkaz o výzve adresovanej L. P. na vydanie bezdôvodného obohatenia, možno považovať za nesprávne právne posúdenie veci. Okresný súd nesprávne posúdil aj jednostranné započítanie pohľadávky povinného listom z 25. januára 2006, doručeným oprávnenej 27. januára 2006. Zo znenia § 529 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva jeho špeciálna úprava vo vzťahu k všeobecnej úprave zodpovednostných záväzkov. Podľa tohto ustanovenia môže dlžník voči postupníkovi započítať vzájomné pohľadávky, ktoré mal voči postupcovi v čase, keď mu bolo oznámené postúpenie pohľadávky (k čomu došlo 23. 1. 2006), a to vtedy, keď v čase postúpenia ešte neboli splatné. Vzhľadom k uvedenému možno konštatovať, že k jednostrannému započítaniu došlo už doručením započítania splnomocnenej právnej zástupkyne dňa 19. 1. 2006, resp. 20. 1. 2006. Započítanie 25. 1. 2006 možno považovať len za opakované oznámenie započítania nadobúdateľovi pohľadávky, vzhľadom na nerešpektovanie prvotného započítania.

Oprávnená s mimoriadnym dovolaním generálneho prokurátora Slovenskej republiky nesúhlasila z dôvodu, že v danom prípade splatnosť pohľadávky povinného voči dlžníkovi (L. P.) nenastala. Preto nemohlo dôjsť k jednostrannému započítaniu vzájomných pohľadávok a záväzkov medzi povinným a L. P., pretože v zmysle § 581 ods. 2 Občianskeho zákonníka nie je možné zo zákona započítať proti splatnej pohľadávke pohľadávku, ktorá ešte nie je splatná. Ku dňu prejavu povinného týkajúceho sa jednostranného započítania nedošlo aj voči nej ako osobe, ktorej dlžník povinného postúpil svoju splatnú pohľadávku, k zákonnému započítaniu, nakoľko povinný nemal splatnú pohľadávku voči dlžníkovi L. P.. Pohľadávka povinného nie je splatná do dnešného dňa, pretože na súde si uplatnil len sumu 674 204 Sk (bez trov konania 75 795,50 Sk). Navrhla mimoriadne dovolanie v celom rozsahu zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.), po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas (§ 243g O. s. p.) generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 v spojení s § 243a ods. 1 O. s. p.) preskúmal napadnuté uznesenie okresného súdu v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p. a dospel k záveru, že ho treba zrušiť.

Podľa ustanovenia § 243e ods. 2 O. s. p. mimoriadne dovolanie možno podať len proti tomu výroku súdneho rozhodnutia, ktoré účastník konania, osoba dotknutá týmto rozhodnutím namieta.

Podľa ods. 3 tohto ustanovenia generálny prokurátor Slovenskej republiky nie je viazaný rozsahom podnetu v prípadoch, v ktorých ani dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania (§ 242 ods. 2 O. s. p.).

V zmysle § 243f ods. 1 O. s. p. môže byť mimoriadne dovolanie podané iba z dôvodov, že a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 O. s. p., b) konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c) rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací súd je viazaný rozsahom mimoriadneho dovolania, ale i v mimoriadnom dovolaní uplatnenými dôvodmi. Obligatórne (§ 243i ods. 2 v spojení s § 242 ods. 1 O. s. p.) sa zaoberá vadami uvedenými v § 237 O. s. p. a tzv. inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza nesprávne právne posúdenie veci okresným súdom (§ 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p.).

Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav, dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Podľa § 50 ods. 1 zákona č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti (Exekučný poriadok), v znení zmien a doplnkov, povinný môže vzniesť u exekútora povereného vykonaním exekúcie do 14 dní od doručenia upovedomenia o začatí exekúcie námietky proti exekúcii, ak po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránia jeho vymáhateľnosti, alebo ak sú tu iné dôvody, pre ktoré je exekúcia neprípustná. To isté platí, ak sa namieta, že oprávnený alebo povinný nie sú právnymi nástupcami osoby uvedenej v exekučnom titule. Námietky musia byť odôvodnené a na dodatočne uvedené dôvody sa neprihliadne. Ak po podaní námietok exekútor upustil od vykonania exekúcie (§ 46), o námietkach netreba rozhodnúť.

Podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ) odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak.

Podľa 457 OZ ak je zmluva neplatná, alebo ak bola zrušená, je každý z účastníkov povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Podľa § 580 OZ ak veriteľ a dlžník majú vzájomné pohľadávky, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie.

Podľa 581 ods. 2 OZ proti splatnej pohľadávke nemožno započítať pohľadávku, ktorá ešte nie je splatná.

Podľa § 526 ods. 1 OZ postúpenie pohľadávky je povinný postupca bez zbytočného odkladu oznámiť dlžníkovi. Dokiaľ postúpenie pohľadávky nie je oznámené dlžníkovi alebo dokiaľ postupník postúpenie pohľadávky dlžníkovi nepreukáže, zbaví sa dlžník záväzku plnením postupcovi.

Podľa § 529 ods. 2 OZ dlžník môže použiť na započítanie voči postupníkovi aj svoje na započítanie spôsobilé pohľadávky, ktoré mal voči postupcovi v čase, keď mu bolo oznámené alebo preukázané postúpenie pohľadávky (§ 526), ak ich oznámil bez zbytočného odkladu

postupníkovi. Toto právo má dlžník aj v prípade, že jeho pohľadávky v čase oznámenia alebo preukázania postúpenia neboli ešte splatné.

Podľa § 563 OZ ak čas splnenia nie je dohodnutý, ustanovený právnym predpisom alebo určený v rozhodnutí, je dlžník povinný splniť dlh prvého dňa po tom, čo ho o plnenie veriteľ požiadal.

Z obsahu spisu vyplýva, že Okresný súd Banská Bystrica rozsudkom z 8. 7. 2005 č. k. 9 C 135/04, právoplatným 12. 1. 2006 (potvrdeným rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici z 3. 11. 2005 sp. zn. 16 Co 303/2005) okrem iného určil, že odstúpenie navrhovateľiek (M. H., L. P.) ako predávajúcich od kúpnej zmluvy zo 14. 6. 2004 uzavretej 30. 9. 2003 s odporcom (povinným) ako kupujúcim je platné. Súčasne bola odporcovi (povinnému) uložená povinnosť zaplatiť náhradu trov prvostupňového i odvolacieho konania, z ktorých pripadla na L. P. suma 75 795,50 Sk. Táto zmluvou o postúpení pohľadávky z 12. 1. 2006 postúpila pohľadávku (na náhradu uvedených trov) v celosti na oprávnenú JUDr. D. V. (právnu zástupkyňu), ktorá podala návrh na vykonanie exekúcie pre vymoženie povinnosti zaplatiť túto finančnú čiastku voči povinnému (nebola uhradená). Po upovedomení o začatí exekúcie povinný podal 4. 7. 2006 na Exekútorskom úrade proti exekúcii námietky z dôvodu zániku pohľadávky na náhradu trov konania oprávnenej jednostranným započítaním jeho pohľadávky na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniknutého tým, že L. P. zaplatil časť kúpnej ceny (750 000 Sk). Právny úkon započítania vzájomných pohľadávok povinný urobil písomne prostredníctvom právneho zástupcu listom z 18. 1. 2006 adresovaným L. P., S.. Jeho doručenie nebolo účinné (zmena pobytu). JUDr. D. V., právnej zástupkyňi L. P. bolo jednostranné započítanie zaslané faxom 19. 1. 2006 a doručené 20. 1. 2006. Po tom, ako sa povinný dozvedel (23. 1. 2006) o postúpení pohľadávky na zaplataenie trov konania L. P. na oprávnenú (oznámenie L. P.) jednostranne započítal svoju pohľadávku vo výške 75 795,50 Sk, ktorá vznikla titulom bezdôvodného obohatenia (listom z 25. 1. 2006, doručeným 27. 1. 2006) oproti započítateľnej pohľadávke vo výške 75 795,50 Sk, ktorá vznikla titulom náhrady trov konania oprávnenej ako postupníkovi.

Teda je nepochybné, že došlo k platnému odstúpeniu (predávajúcich) od kúpnej zmluvy uzavretej 30. 9 2003 s povinným (kupujúcim) čím sa kúpna zmluva od začiatku zrušila a hľadá sa na ňu ako keby nikdy nebola uzavretá (§ 48 OZ).

Ak bola zmluva zrušená (alebo je neplatná), je každý z účastníkov v zmysle § 457 OZ povinný vrátiť druhému všetko, čo podľa nej dostal.

Ustanovenie § 457 OZ obsahuje vzájomnú viazanosť práv a povinností účastníkov zrušenej (alebo neplatnej) zmluvy. Ide o vzájomné (synalagmatické) záväzky, teda vzájomne podmienené a na seba vzájomne viazané.

Plnenie v zmysle tohto ustanovenia je plnením zo zákona založeným touto špeciálnou právnou normou, ktorá vylučuje použitie všeobecných ustanovení zákona a nie je viazaná na splnenie akýchkoľvek subjektívnych predpokladov.

Keďže povinný na základe kúpnej zmluvy zaplatil časť kúpnej ceny L. P., mal po jej zrušení (odstúpenie predávajúcich) právo na jej vrátenie a súčasne L. P. vznikla povinnosť ju vrátiť. Nevrátením vznikla povinnému voči L. P. pohľadávka titulom bezdôvodného obohatenia, ktorý je osobitným druhom občianskoprávneho záväzkového vzťahu a povinnosť vydať ho má každý, kto sa na úkor iného obohatil. A L. P. na základe rozsudku, ktorým bolo určené, že odstúpenie predávajúcich od kúpnej zmluvy je platné, bola priznaná náhrada trov konania voči povinnému vo výške 75 795,50 Sk, čím jej vznikla pohľadávka voči nemu v tejto výške. Tým mali vzájomné pohľadávky rovnakého druhu, keďže predmetom oboch je peňažné plnenie.

V prípade vzájomných pohľadávok, ktorých plnenie je rovnakého druhu, zaniknú započítaním, pokiaľ sa vzájomne kryjú, ak niektorý z účastníkov urobí voči druhému prejav smerujúci k započítaniu. Zánik nastane okamihom, keď sa stretli pohľadávky spôsobilé na započítanie (§ 580 OZ).

Započítanie v zmysle citovaného ustanovenia je forma bezhotovostného vyrovnania, ktoré sa nevykonáva skutočným splnením, ale odpočítaním vzájomných pohľadávok veriteľa

a dlžníka a ktoré súčasne umožňuje ušetrenie dvojakeho splnenia vzájomných pohľadávok a zjednodušenie majetkových vzťahov medzi účastníkmi.

Vzhľadom na uvedené, keď vzájomná povinnosť účastníkov zrušenej zmluvy na vydanie bezdôvodného obohatenia vzniká na základe zákona a nie je viazaná na splnenie ďalších úkonov účastníkov konania, ani výzvy podľa § 563 OZ, sa dovolací súd stotožňuje s generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, že právny názor okresného súdu vyslovený v napadnutom uznesení, podľa ktorého pohľadávku povinného nemožno započítať, pretože sa nestala splatnou (§ 581 ods. 2 OZ) z dôvodu, že povinný nepredložil žiadny dôkaz o výzve adresovanej L. P. na vydanie bezdôvodného obohatenia (§ 563 OZ) nemožno považovať za správny. Ako aj v tom, že okresný súd nesprávne právne posúdil tiež jednostranné započítanie pohľadávky povinného listom z 25. 1. 2006 doručeným oprávnenej 27. 1. 2006. Zo znenia § 529 ods. 2 OZ vyplýva jeho špeciálna úprava vo vzťahu k všeobecnej úprave zodpovednostných záväzkov. Podľa tohto ustanovenia môže dlžník voči postupníkovi započítať vzájomné pohľadávky, ktoré mal voči postupcovi v čase, keď mu bolo oznámené postúpenie pohľadávky (k čomu došlo 23. 1. 2006) a to aj vtedy, keď v čase postúpenia ešte neboli splatné. Preto možno konštatovať, že k jednostrannému započítaniu došlo už doručením započítania právnej zástupkyňi L. P. (oprávnenej) 20. 1. 2006. Započítanie z 25. 1. 2006 doručenej jej ako postupníkovi možno považovať len za opakované oznámenie započítania nadobúdateľke pohľadávky, vzhľadom na nerešpektovanie prvotného započítania.

Z uvedeného vyplýva, že rozhodnutie okresného súdu je založené na nesprávnom právnom posúdení veci. Generálny prokurátor Slovenskej republiky preto dôvodne podal mimoriadne dovolanie podľa § 243e O. s. p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O. s. p., keďže to vyžadovala ochrana práv a ním chránených záujmov účastníkov konania a túto nebolo možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami. Najvyšší súd Slovenskej republiky preto rozhodnutie okresného súdu v zmysle § 243b ods. 1 veta za bodkočiarkou a § 243b ods. 2 v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie s tým, že právny názor vyslovený v tomto rozhodnutí je preň záväzný.

V novom rozhodnutí rozhodne súd znova o trovách pôvodného i dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O. s. p.).

P o u ě n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 26. februára 2009

JUDr. Martin V l a d i k, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: